

DUITSLAND
INSTITUUT
AMSTERDAM

Factsheet

Belevingsonderzoek Duits 2017 *(uitgevoerd in het voorjaar van 2017)*

Het Belevingsonderzoek Duits is een onderzoek naar de beleving van het vak Duits onder middelbare scholieren. Het is de tweede keer dat het onderzoek is uitgevoerd. De eerste keer was in [2010](#), naar aanleiding van de aanhoudend lage belangstelling voor het vak Duitse taal en cultuur onder studenten. De resultaten leidden tot de oprichting van de [Actiegroep Duits](#), die zich sterk maakt voor de Duitse taal in Nederland. De Actiegroep organiseert bijvoorbeeld de jaarlijkse Dag van de Duitse taal en de gastlessen met het [Mach-mit-Mobil](#).

Belangrijkste resultaten:

- Bijna 40% van de ondervraagde leerlingen vindt de Duitse taal ‘zeer interessant’ of ‘redelijk interessant’. Dat is ca. 7% meer dan in 2010. Een grote groep – meer dan 40% van de leerlingen – staat ‘neutraal’ tegenover de taal, wat een stijging van ca. 10% betekent ten opzichte van 2010.
- De Duitse les is volgens de helft van de leerlingen ‘heel makkelijk’ of ‘redelijk makkelijk’ (50%) te volgen. Dat is ca. 10% meer dan in 2010. Daarnaast ervaren scholieren de Duitse les over het algemeen als ‘redelijk interessant’ (bijna 35%). Ook dit percentage is sinds 2010 met ca. 10% gestegen.
- Op de vraag “Welke bekende Duitse personen ken je?” antwoorden de meeste scholieren ‘Bondskanselier Angela Merkel’. In 2010 werd Adolf Hitler nog het vaakst als bekende Duitser genoemd.

Aandachtspunten:

- Terwijl de docenten de doeltaal Duits zelf vaker zijn gaan gebruiken in de les, blijven de leerlingen nog steeds passief. Slechts 5% van de ondervraagde scholieren geeft aan zelf ‘vaak’ of ‘altijd’ Duits te spreken in de les. Dat is jammer, omdat het actieve gebruik van de Duitse taal er juist toe kan leiden dat leerlingen het vak meer waarderen en het nut ervan inzien (zie “Onderlinge verbanden”).
- Veel docenten missen kennelijk handvatten en tijd om hun leerlingen de Duitse taal actief te laten gebruiken.
- De kennis van Duitstalige literatuur is sterk afgenomen. In alle ondervraagde groepen is “Mein Kampf” het bekendste Duitstalige boek. “Der Vorleser” van Bernhard Schlink is een goede tweede in de bovenbouw. Maar in de onderbouw en op het vmbo kunnen veel leerlingen (tot zo’n 60%) geen enkel Duitstalig boek noemen, of noemen ze hun eigen lesmethode.

Conclusie:

De beleving van het schoolvak Duits is licht verbeterd, net als het Duitslandbeeld van de leerlingen. Maar de positie van het schoolvak Duits is nog steeds precair. Te weinig leerlingen raken op een duurzame manier geprikkeld door de lesstof.

Onderlinge verbanden:

- Er is een significante samenhang tussen de hoeveelheid Duits die leraar en leerlingen in de les spreken enerzijds en de waardering voor het vak en het besef van het nut ervan anderzijds.
- Als er in de les aandacht is voor actuele ontwikkelingen in Duitstalige landen, waarderen leerlingen het vak meer en beseffen ze het nut ervan beter.

Enkele aanbevelingen:

Beleidsmatig -

- Maak meer ruimte vrij voor literatuuronderwijs in de Duitse les.
- Versterk het bewustzijn van de socioculturele, economische en maatschappelijke waarde van het beheersen van de Duitse taal voor Nederland.
- Maak specifiek voor het vak Duits, dat een lerarentekort heeft, beleid dat erop is gericht het aantal studenten aan lerarenopleidingen te verhogen (zie hiervoor ook [schoolleiders-enquête uit 2015](#)).

In de lespraktijk -

- Laat de lesmethode los, door zelf overzicht over het curriculum te houden, eigen materiaal te ontwikkelen en ideeën uit te wisselen binnen de sectie Duits, met andere secties en met andere scholen.
- Spreek Duits in de les en houd dat zoveel mogelijk vol. Maak gebruik van taken waarmee de leerlingen zoveel mogelijk - op een natuurlijke manier - de doeltaal (Duits) gebruiken.
- Spreek met de sectie goed af welke vaardigheden getoetst worden. Geef ook literatuur, actualiteit en cultuur een plek in het PTA (programma van toetsing en afsluiting).

Over de onderzoeksmethode:

- Kwantitatief onderzoek, uitgevoerd met behulp van digitale vragenlijsten. Hieraan hebben 2.796 leerlingen en 31 docenten deelgenomen.
- Aanvullend kwalitatief onderzoek met 11 andere docenten, in de vorm van telefonische interviews. Deze dienden ter verdere interpretatie van de onderzoeksresultaten.
- Anders dan in 2010 zijn bij dit onderzoek onderlinge verbanden onderzocht.